

Dato 28. mai 2015
Saksnr.: 201410085-6
Saksbehandler Svein Ove Ueland

Saksgang
Oppvekststyret
Formannskapet

Møtedato
09.06.2015
10.06.2015

Høring - Forskrift om forsøk med ny ansvarsdeling i barnevernet

Sammendrag

Regjeringen ønsker å prøve ut ny organisering av barneverntjenesten i form av forsøksvirksomhet. Kommuner som ønsker større oppgave- og finansieringsansvar for barnevernet, kan nå søke om å bli med i forsøket. Hovedformålet med forsøket er å innhente erfaringer og kunnskap som kan bidra til gode endringsprosesser når ny ansvarsdeling skal innføres på nasjonalt nivå. Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet (BLD) har besluttet at forsøkene gjennomføres i et mindre antall av landets kommuner, hvorav minst en stor (over 100 000 innbyggere) og en mindre stor (15 -20 000 innbyggere) kommune.

I forbindelse med forsøksordningen har Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet utarbeidet en egen forskrift som vil regulere ansvarsfordelingen mellom det kommunale og statlige barnevernet (Bufetat) i forsøksperioden. Forskriften regulerer både faglig og økonomisk ansvarsfordeling. Det redegjøres i saken for kommentarene til enkelte paragrafene i forslaget til forskrift. Det gjøres spesielt oppmerksom på at forsøkskommunens økonomiske forhold medfører en betydelig usikkerhet.

Forslag til vedtak

[Administrasjonens forslag til høringsuttalelsen godkjennes.](#)

Tor Sommerseth
Rådmann

Arild Rekve
Oppvekstdirektør

Vedlegg:
1 vedlegg.
Forslag til
forsøksforskrift

Bakgrunn for saken

Regjeringen ønsker å prøve ut ny organisering av barneverntjenesten i form av forsøksvirksomhet. Kommuner som ønsker større oppgave- og finansieringsansvar for barnevernet, kan nå søke om å bli med i forsøket. Hovedformålet med forsøket er å innhente erfaringer og kunnskap som kan bidra til gode endringsprosesser når ny ansvarsdeling skal innføres på nasjonalt nivå.

Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet (BLD) har besluttet at forsøkene gjennomføres i et mindre antall av landets kommuner, hvorav minst en stor (over 100 000 innbyggere) og en mindre stor (15 -20 000 innbyggere) kommune. For å kunne søke om forsøk må kommunen minimum ha en befolkning på 15 000 innbyggere. Ved behandling av søknader om deltakelse i forsøk vil det legges vekt på om kommunene har nødvendig kompetanse, kapasitet og ressurser til å ivareta et økt oppgave- og finansieringsansvar for barnevernet. Det vil også vurderes positivt at kommunen driver et godt forebyggende og tverretattlig arbeid. Kommuner som er interessert i å delta bes sende søknad til departementet innen 1. september 2015.

Oppvekststyret i Kristiansand vedtok 14.1.2014 – sak 41/14, å søke om kommunal overtakelse av statlige oppgaver på barnevernfeltet. Vedtaket innebærer at Kristiansand kommune i grove trekk ønsker å overta alle oppgaver på barnevernfeltet, med unntak av drift av barneverninstitusjoner. BLD har ikke realitetsbehandlet søknaden som ble oversendt departementet 17.10.2014 på bakgrunn av vedtaket i Oppvekststyret. I svar fra departementet 19.12.2014 / ref. 14/3666 skriver departementet at: «det konkrete innholdet i forsøk vil kreve nærmere utredninger. Det samme gjelder vurderinger av omfanget av forsøk og hvilke kommuner som kan delta. Departementet vil sørge for at det gis informasjon når rammene for forsøk foreligger. Dette vil inkludere informasjon om hvilke typer kommuner som kan være aktuelle, og hvordan man skal gå frem for å søke om å delta i forsøk. Vi noterer oss Kristiansand kommunes interesse for å delta. Når det foreligger mer informasjon om den videre prosessen, vil vi gjøre dere oppmerksom på dette.».

Høringsuttalelse

I forbindelse med forsøksordningen har Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet utarbeidet forslag til en forskrift som vil regulere ansvarsfordelingen mellom det kommunale og statlige barnevernet (Bufetat) i forsøksperioden. Forskriften regulerer både faglig og økonomisk ansvarsfordeling. Kommunene bes uttale seg om forslaget til forskrift innen 18. juni. Forslaget til forskrift ligger som vedlegg til saken.

Kristiansand kommune kan i det vesentlige stille seg bak de forslag til de endringer som departementet foreslår i høringsnotatet. Vi vil gi følgende kommentarer til noene av paragrafene som vi mener må vurderes nærmere:

§ 4 Kommunens oppgaver og ansvar på fosterhjemsområdet

Med tanke på et helhetlig tilbud til barna og familiene er det positivt at den enkelte kommune har dette ansvaret. Det vil imidlertid ta tid å bygge opp et helhetlig tilbud for rekruttering, opplæring og oppfølging av fosterhjem. Særlig vil rekruttering by på utfordringer. Her tenkes både rekruttering av fosterhjem og rekruttering av fagpersoner, som veiledere og fagkonsulenter. Vi tror derfor at det i en periode vil det være behov for overgangsregler hvor Bufetats tjenester er mer tilgjengelige uten å måtte betale full pris. Det er også utfordringer med tanke på søknader om fosterhjem som allerede er sent inn til Bufetat.

§ 5 Kommunens oppgaver og ansvar ved plassering av barn på institusjon

Skillet mellom behandlingsinstitusjoner og omsorgsinstitusjoner vil kunne være problematisk. Behovet for institusjonsplasser fremover og hva slags type institusjoner det vil være behov for henger sammen med den faglige forståelsen for barn og ungdommers omsorgsbehov. Dette er i endring, f.eks. ved at traumebevisst omsorg og omfangsundersøkelser om psykisk helse blant ungdom taler for et økende behov for omsorgsplasseringer eller et økt omsorgsperspektiv i atferdsinstitusjoner. Dette indikerer at det skarpe faglige og ansvarsmessige skillet forskriften legger til grunn hvor Bufetat vil ha ansvar for behandlingsinstitusjoner (atferd og rus, Bvl. §§ 4-24/4-26) mens kommunen får et helhetlig ansvar for omsorgsinstitusjoner, lett vil bli utfordret i samarbeidet mellom kommunen og Bufetat.

§ 8 Inntak i og utskrivning fra institusjoner

Det framgår av forskriftens § 8 at Bufetat kan motsette seg inntak i en statlig institusjon dersom institusjonen ikke kan ivareta barnets behov for forsvarlig omsorg og behandling. Tilsvarende gjelder inntak i privat institusjon som Bufetat har avtale med. Bufetat plikter likevel å sørge for en tilgjengelig og tilstrekkelig differensiert tiltakskjede, jamfør forskriftens § 5. Det må presiseres at Bufetat har ansvar for å framskaffe en alternativ institusjonsplass i de tilfeller hvor Bufetat motsetter seg inntak i en konkret institusjon.

Ved § 4-24 er det fylkesnemnda som vurderer hvorvidt institusjonen er faglig og materielt i stand til å ivareta ungdommen. I forskrift må det skilles mellom Bufetats myndighet ved valg av institusjon etter for eksempel § 4-12 eller § 4-24.

§ 9 Økonomisk ansvar for tiltak utenfor hjemmet og § 10 Kommunens økonomiske ansvar ved bruk av institusjoner mv.

Det er umulig å beregne de økonomiske konsekvensene for forsøkskommunene på det nåværende tidspunkt. Dels fordi kommunen ikke kjenner kostnadene for de ulike tiltakene, og dels fordi de økte rammeoverføringene til forsøkskommunene ikke er beregnet. Vi forutsetter derfor at dette klargjøres mellom departementet og de berørte kommunene før forsøket iverksettes.

Prinsipielt ønsker vi også å bemerke at kommunal (del-)betaling for barn og unge på behandlingsinstitusjoner etter barnevernlovgivningen bryter med retten til gratis behandling i spesialisthelsetjenesten etter helse- og omsorgslovgivningen. Ruslidelser hos barn og unge under 18 år defineres i all hovedsak som et atferds avvik som skal behandles i barnevernsinstitusjon. Ruslidelser hos voksne betraktes som et helseproblem, og institusjonsbehandling i spesialisthelsetjenesten anses som helsehjelp.

§13 Evaluering

Det bør allerede i starten av forsøket ligge en beskrivelse av de kriteriene man skal evalueres på. Dette er viktig av hensyn til organiseringen av arbeidet. Videre bør det ligge økonomiske rammer som muliggjør slik evaluering.

Generelt:

Forholdet mellom lov om offentlige anskaffelser og kommunale kjøp av institusjonsplasser og tiltaksplasser bør tydeliggjøres. Det vises til Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) «Veileder for anskaffelser av helse- og sosialtjenester» 2013:2, samt Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA)s vedtak i sak 2010/364 og sak 2011/75. Slik vi har tolket disse vil enkeltkjøp av institusjonsplasser og tiltakstjenester etter barnevernlovens kapittel 4 ikke være kunngjøringspliktige. Problemstillingen aktualiseres imidlertid dersom kommunen ønsker å inngå avtaler om kjøp av et antall barneverntiltak som kan benyttes ved behov. Her er regelverket etter vår vurdering ikke klargjort tilstrekkelig.

Gjennomføringen/implementeringen i forsøkskommunene vil, i tillegg til selve oppgavene som overtas, jf. forskriftens § 9, medføre økt behov for å styrke kommunene med administrative ressurser. Dette gjelder f.eks. rekruttering og opplæring av fosterhjem og kjøp av plasser fra private og ideelle tilbydere av barneverntiltak. Det er derfor nødvendig at de økte rammeoverføringer til kommunene også tar høyde for å overføre administrative ressurser fra Bufetat til forsøkskommunene.

Siden dette er en forsøksordning vil man måtte påregne endringer underveis og i etterkant av prøveperioden. Det tar naturligvis tid å planlegge, bygge opp og drifte egne tiltak – for eksempel ansette nye fagpersoner. For forsøkskommunene vil dette innebære en betydelig usikkerhet knyttet til de økonomiske rammene. Vi forutsetter at dette tas hensyn til i avtalene som inngås med forsøkskommunene.

Det er en åpenbar risiko knyttet til dette, hvor kommunen risikerer store kostnader og/eller vanskeliggjør rekruttering ved nyansettelser.